

Dz.U. 2005 Nr 226 poz. 1944

OBWIESZCZENIE
MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
z dnia 3 listopada 2005 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie granicy państwowej

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 190, poz. 1606) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz.U. Nr 78, poz. 461), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 21 listopada 1996 r. o zmianie ustaw: o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego, o drogach publicznych, Prawo celne, o ochronie granicy państwowej oraz o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 6, poz. 31),
- 2) ustawą z dnia 20 lutego 1997 r. o zmianie ustawy o ochronie granicy państwowej (Dz.U. Nr 43, poz. 271),
- 3) ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U. Nr 12, poz. 136 i Nr 122, poz. 1323, z 2001 r. Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 208, poz. 1763 oraz z 2003 r. Nr 203, poz. 1966),
- 4) ustawą z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 120, poz. 1268),
- 5) ustawą z dnia 11 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 45, poz. 498),
- 6) ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 223, poz. 2220),
- 7) ustawą z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy o ochronie granicy państwowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1805),
- 8) ustawą z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 90, poz. 757)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 3 listopada 2005 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz.U. Nr 78, poz. 461), który stanowi:

Art. 19. „2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych przewidzianych w ustawie pozostają w mocy przepisy dotychczasowe, o ile nie są sprzeczne z niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż 6 miesięcy.”;

- 2) art. 9 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o zmianie ustaw: o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego, o drogach publicznych, Prawo celne, o ochronie granicy państwowej oraz o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 6, poz. 31), który stanowi:

„Art. 9. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 3) art. 2 ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o zmianie ustawy o ochronie granicy państwowej (Dz.U. Nr 43, poz. 271), który stanowi:

„Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 4) art. 75 ustawy z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z funkcjonowaniem administracji publicznej (Dz.U. Nr 12, poz. 136 i Nr 122, poz. 1323, z 2001 r. Nr 154, poz. 1802, z 2002 r. Nr 208, poz. 1763 oraz z 2003 r. Nr 203, poz. 1966), który stanowi:

„Art. 75. Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 71, który wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 1999 r.,
 - 2) art. 5 pkt 6 i 8, art. 8 pkt 3, art. 25 pkt 26 i art. 29 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą od dnia 1 stycznia 2000 r.,
 - 3) art. 24 pkt 6–10 i art. 41 pkt 2, które wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2000 r.,
 - 4) art. 63 ust. 2, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2000 r.,
 - 5) art. 2, art. 14 pkt 2 lit. a), c)–e), pkt 3, 4 i 5 lit. a), art. 15 pkt 10 lit. d), art. 26 pkt 1, art. 30 pkt 1, art. 39 pkt 1 lit. a), art. 40 pkt 2 lit. b), art. 46 pkt 1 i 3 i art. 62, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.,
 - 6) art. 25 pkt 20, który wchodzi w życie z dniem 1 września 2001 r.,
 - 7) (uchylony).”;
- 5) art. 78 i 79 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 120, poz. 1268), które stanowią:
- „Art. 78. Akty wydane na podstawie upoważnień ustawowych zmienianych niniejszą ustawą zachowują moc do czasu ich zastąpienia przez akty wydane na podstawie niniejszej ustawy.
- Art. 79. Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem przepisów:
- 1) art. 74, który wchodzi w życie z dniem 30 grudnia 2000 r.,
 - 2) art. 27 pkt 5 lit. b) i c), które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.,
 - 3) art. 61, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2001 r.”;
- 6) art. 6 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 45, poz. 498), który stanowi:
- „Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 17 i 18, które wchodzi w życie po upływie 6 miesięcy od dnia ogłoszenia,

- 2) art. 1 pkt 97 w części dotyczącej art. 117b, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2002 r.”;
- 7) art. 7 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 223, poz. 2220), który stanowi:

„Art. 7. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2004 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 3 pkt 9 i art. 13 ust. 5 i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, które wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej;
- 2) art. 20 ust. 7 i 8 ustawy, o której mowa w art. 1, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2006 r.”;
- 8) art. 5 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy o ochronie granicy państwowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1805), który stanowi:
- „Art. 5. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;
- 9) art. 25 i 26 ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 90, poz. 757), które stanowią:

„Art. 25. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie upoważnień zmienianych ustawami, o których mowa w art. 1, 2 i 12, zachowują moc do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie niniejszej ustawy, nie dłużej niż przez okres 18 miesięcy.

Art. 26. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia, z wyjątkiem:

- 1) art. 1 pkt 2–7, pkt 8 w zakresie dotyczącym art. 10 ust. 1, pkt 17 lit. c, pkt 29, 36, 40 i 42, art. 3–6, art. 8, art. 10 i 11 oraz art. 13–21 i art. 23, które wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia;
- 2) art. 1 pkt 1 lit. a tiret pierwsze, tiret drugie w zakresie dotyczącym pkt 5b, pkt 8 w zakresie dotyczącym art. 10 ust. 2–4, pkt 10 lit. a tiret pierwsze w zakresie dotyczącym pkt 2b oraz lit. f w zakresie dotyczącym ust. 7b, pkt 38, art. 2 pkt 6, art. 9, art. 12 i art. 24, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2006 r.;
- 3) art. 2 pkt 7, który wchodzi w życie z dniem określonym w decyzji Rady o stosowaniu przez Rzeczpospolitą Polską art. 2 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r.”.

MARSZAŁEK SEJMU

/ - / Marek Jurek

Załącznik do obwieszczenia Marszałka
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 3 listopada 2005 r. (poz.1944)

USTAWA
z dnia 12 października 1990 r.

o ochronie granicy państwowej

Rozdział 1
Granica państwowa

Art. 1.

Granicą Rzeczypospolitej Polskiej, zwaną dalej „granicą państwową”, jest powierzchnia pionowa przechodząca przez linię graniczną, oddzielająca terytorium państwa polskiego od terytoriów innych państw i od morza pełnego. Granica państwowa rozgranicza również przestrzeń powietrzną, wody i wewnątrz ziemi.

Art. 2.

Przebieg granicy państwowej na lądzie oraz rozgraniczenia morskich wód wewnętrznych i morza terytorialnego z państwami sąsiednimi są określone w umowach międzynarodowych, zawartych przez Rzeczpospolitą Polską.

Art. 3.

Granica państwowa na morzu przebiega w odległości 12 mil morskich od linii podstawowej, określonej w odrębnych przepisach, lub po zewnętrznej granicy red włączonych do morza terytorialnego.

Art. 4.

1. Przebieg granicy państwowej na lądzie i na morskich wodach wewnętrznych oznacza się znakami granicznymi.
2. Umowy międzynarodowe zawarte przez Rzeczpospolitą Polską z sąsiednimi państwami określają położenie, kształt, wymiary i kolor znaków granicznych oraz zasady ich utrzymywania.

Art. 5.

1. Granicę państwową, jeżeli tego inaczej nie regulują umowy międzynarodowe zawarte z sąsiednimi państwami, ustala się:
 - 1) na odcinkach lądowych oraz w miejscach, w których granica państwowa przecina wody stojące lub wody płynące, przechodząc na drugi brzeg – według linii prostej, biegnącej od jednego znaku granicznego do drugiego;
 - 2) na rzekach, potokach, strumieniach, kanałach nieżeglownych – według linii środkowej koryta;
 - 3) na rzekach żeglownych – według linii środkowej głównego toru wodnego lub linii środkowej głównego nurtu.
2. Przez „wody graniczne” rozumie się rzeki, kanały oraz śródlądowe wody stojące, przez które przebiega granica państwowa.

Art. 6.

Rzeczpospolita Polska wykonuje swoje zwierzchnictwo nad terytorium lądowym oraz wnętrzem ziemi znajdującym się pod nim, morskimi wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym oraz dnem i wnętrzem ziemi znajdującymi się pod nimi, a także w przestrzeni powietrznej znajdującej się nad terytorium lądowym, morskimi wodami wewnętrznymi i morzem terytorialnym.

Art. 7.

1. *Minister Spraw Wewnętrznych*¹⁾ odpowiada za ochronę granicy państwowej na lądzie i na morzu oraz kontrolę ruchu granicznego, w zakresie określonym w odrębnych przepisach.
2. Minister Obrony Narodowej odpowiada za ochronę granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Zadania *Ministra Spraw Wewnętrznych*¹⁾, o których mowa w ust. 1, wykonuje Komendant Główny Straży Granicznej.
- 4.²⁾ Zadania Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje Dowódca Sił Powietrznych we współdziałaniu z Dowódcą Marynarki Wojennej i Dowódcą Wojsk Lądowych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 2**Pogranicze****Art. 8.**

W celu ochrony granicy państwowej ustanawia się pas drogi granicznej i strefę nadgraniczną.

¹⁾ Obecnie: minister właściwy do spraw wewnętrznych, zgodnie z art. 4 ust. 1, art. 5 pkt 24 oraz art. 29 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz.U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1548, Nr 162, poz. 1568 i Nr 190, poz. 1864, z 2004 r. Nr 19, poz. 177, Nr 69, poz. 624, Nr 91, poz. 873, Nr 96, poz. 959, Nr 116, poz. 1206, Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2702 oraz z 2005 r. Nr 17, poz. 141, Nr 33, poz. 288, Nr 155, poz. 1298 i Nr 169, poz. 1414 i 1417), która weszła w życie z dniem 1 kwietnia 1999 r.

²⁾ Dodany przez art. 1 pkt 1 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy o ochronie granicy państwowej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 172, poz. 1805), która weszła w życie z dniem 19 sierpnia 2004 r.

Art. 9.

1. Pasem drogi granicznej jest obszar o szerokości 15 metrów, licząc w głąb kraju od linii granicy państwowej lub od brzegu wód granicznych albo brzegu morskiego.
2. Jeżeli wynika to bezpośrednio z potrzeb związanych z ochroną granicy państwowej, wojewoda może, na wniosek lub po zaopiniowaniu przez właściwy organ ochrony granicy państwowej, wprowadzić zakaz przebywania na niektórych odcinkach pasa drogi granicznej.
3. Zakazu, o którym mowa w ust. 2, nie stosuje się do właścicieli lub użytkowników gruntów położonych w pasie drogi granicznej.
4. Zakaz, o którym mowa w ust. 2, nie może być ustanawiany na oznakowanych szlakach turystycznych, brzegu morskim i w kąpieliskach.
- 4a.³⁾ W pasie drogi granicznej umieszcza się w dobrze widocznych miejscach tablice informacyjne z napisem „Granica państwa przekraczanie zabronione”.
5. Pas drogi granicznej w miejscach, w których jest wprowadzony zakaz przebywania, oznacza się w dobrze widocznych miejscach tablicami z napisem „Pas drogi granicznej – wejście zabronione”.
- 5a.⁴⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wzór tablic, o których mowa w ust. 4a i 5, oraz sposób ich utrzymywania przez właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej, uwzględniając konieczność należytego oznaczenia przebiegu granicy państwowej oraz pasa drogi granicznej.

Art. 10.

1. Na gruntach położonych w pasie drogi granicznej Straż Graniczna może wykonywać czynności związane z oznakowaniem i ochroną granicy państwowej oraz budową urządzeń służących tej ochronie. Właściciele lub użytkownicy tych gruntów są obowiązani do umożliwienia wykonywania tych czynności.
2. Ze względów technicznych dopuszcza się budowanie urządzeń służących ochronie granicy państwowej także poza pasem drogi granicznej.
3. Właścicielowi nieruchomości za szkody wyrządzone czynnościami, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługuje odszkodowanie według zasad prawa cywilnego.

Art. 11.

1. W pasie drogi granicznej grunty i lasy przylegające do granicy państwowej lub do brzegów rzek granicznych powinny być utrzymywane w stanie zapewniającym widoczność linii granicy państwowej i znaków granicznych.
- 2.⁵⁾ Właściciele i użytkownicy gruntów i lasów, o których mowa w ust. 1, są obowiązani do oczyszczania, odpłatnie na warunkach uzgodnionych z właściwymi organami Straży Granicznej, tych gruntów i lasów z drzew i krzewów oraz innych zarośli na szerokość ustaloną w umowach międzynarodowych zawartych przez Rzeczpospolitą Polską.

³⁾ Dodany przez art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 90, poz. 757), która weszła w życie z dniem 23 czerwca 2005 r.

⁴⁾ Dodany przez art. 2 pkt 1 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁵⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o Straży Granicznej oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 45, poz. 498), która weszła w życie z dniem 15 czerwca 2001 r.

- 3.⁶⁾ W razie niewykonywania obowiązków określonych w ust. 1 i 2 właściwy organ Straży Granicznej może zlecić oczyszczenie tych gruntów i lasów innym podmiotom. Przepis art. 10 ust. 1 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.
- 4.⁷⁾ Koszty związane z utrzymywaniem w stanie zapewniającym widoczność przebiegu linii granicy państwowej i znaków granicznych pokrywa się ze środków zaplanowanych na funkcjonowanie Straży Granicznej.

Art. 12.⁸⁾

1. Strefa nadgraniczna obejmuje cały obszar gmin przyległych do granicy państwowej, a na odcinku morskim – do brzegu morskiego. Jeżeli określona w ten sposób szerokość strefy nadgranicznej nie osiąga 15 km, włącza się do strefy nadgranicznej również obszar gmin bezpośrednio sąsiadujących z gminami przyległymi do granicy państwowej lub brzegu morskiego.
2. Jednostki zasadniczego podziału terytorialnego państwa, których granice znajdują się w obszarze strefy nadgranicznej wyznaczonej w sposób określony w ust. 1, stanowią część tej strefy.
3. Zasięg strefy nadgranicznej oznacza się tablicami z napisem „Strefa nadgraniczna”.
4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, wykaz gmin i innych jednostek zasadniczego podziału terytorialnego państwa położonych w strefie nadgranicznej, a także wzór tablicy, o której mowa w ust. 3, oraz sposób utrzymywania tablic przez właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej, uwzględniając konieczność należytego oznaczenia strefy nadgranicznej.

Art. 13.⁹⁾

Minister właściwy do spraw wewnętrznych określi, w drodze rozporządzenia, warunki uprawiania turystyki, sportu, polowań i połowu ryb w strefie nadgranicznej, uwzględniając w szczególności możliwość wprowadzenia stałych lub czasowych ograniczeń w zakresie korzystania z wód granicznych oraz nałożenia obowiązku powiadomienia organów Straży Granicznej o planowanych czynnościach.

Rozdział 3

Przekraczanie granicy państwowej

Art. 14.

- 1.¹⁰⁾ Przekraczanie granicy państwowej jest dozwolone przez przeznaczone oraz otwarte dla ruchu granicznego przejścia graniczne na podstawie dokumentów uprawniających do jej przekroczenia. Dokumenty uprawniające do przekroczenia granicy państwowej określają odrębne przepisy lub umowa międzynarodowa, której Rzeczpospolita Polska jest stroną.

⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

⁷⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 5.

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 7 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o zmianie ustaw: o broni, amunicji i materiałach wybuchowych, o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, Kodeks karny, Kodeks postępowania karnego, o drogach publicznych, Prawo celne, o ochronie granicy państwowej oraz o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1997 r. Nr 6, poz. 31), która weszła w życie z dniem 8 lutego 1997 r.

2. Przekraczanie granicy państwowej poza przejściami granicznymi jest dozwolone na warunkach i w sposób ustalony w umowach zawartych przez Rzeczpospolitą Polską z sąsiednimi państwami.
3. Przepisy ust. 1 i 2 nie naruszają prawa nieszkodliwego przepływu przez morze terytorialne Rzeczypospolitej Polskiej.
- 4.¹¹⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrami właściwymi do spraw gospodarki i transportu, określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania zasięgu terytorialnego przejść granicznych oraz podmioty właściwe w tych sprawach, a także szczegółowe obowiązki podmiotów uczestniczących w prowadzeniu komunikacji międzynarodowej wobec organów działających w przejściach granicznych, uwzględniając możliwość ograniczenia tych obowiązków w sytuacjach szczególnych.

Art. 15.

1. Osoby przekraczające granicę państwową są obowiązane poddać się kontroli granicznej, wykonywanej przez uprawnionych funkcjonariuszy Straży Granicznej.
2. W czasie kontroli granicznej osoby, o których mowa w ust. 1, zobowiązane są do udzielania wyjaśnień związanych z przekroczeniem granicy państwowej.
3. W razie istnienia uzasadnionego podejrzenia popełnienia czynu zabronionego pod groźbą kary, osoba, o której mowa w ust. 1, obowiązana jest do udostępnienia do przejrzenia przedmioty, bagaże i środki transportu, a także powinna poddać się kontroli osobistej na żądanie funkcjonariusza Straży Granicznej.
4. Kontrola graniczna, o której mowa w ust. 1 i 3, może odbywać się z zastosowaniem urządzeń technicznych oraz psów służbowych.

Art. 16.

1. Drogowe, kolejowe i rzeczne przejścia graniczne oraz rodzaje ruchu dozwolonego w tych przejściach ustala się w umowach międzynarodowych.
- 2.¹²⁾ Rada Ministrów, w drodze rozporządzenia, ustala morskie i stałe lotnicze przejścia graniczne oraz określa rodzaj ruchu dozwolonego przez te przejścia, uwzględniając w szczególności umowy międzynarodowe.
- 3.¹³⁾ Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, może:
 - 1) ustalać na czas określony dodatkowe lotnicze przejścia graniczne oraz określić rodzaj ruchu dozwolonego w tych przejściach, czas ich otwarcia, podmioty, które zarządzający lotniskiem powiadamia o lądowaniu lub starcie statku powietrznego, formę oraz termin takiego powiadomienia, a także obowiązki zarządzającego lotniskiem w zakresie zapewnienia dojazdu osób dokonujących kontroli w tych przejściach, uwzględniając przy ustalaniu dodatkowych lotniczych przejść granicznych potrzeby danego regionu;
 - 2) zarządzić czasowe zamknięcie określonych przejść granicznych lub ograniczyć ruch przez te przejścia, uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa państwa

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 34 pkt 2 ustawy z dnia 22 grudnia 2000 r. o zmianie niektórych upoważnień ustawowych do wydawania aktów normatywnych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 120, poz. 1268), która weszła w życie z dniem 30 marca 2001 r.

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 5 ustawy, o której mowa w odnośniku 3.

lub bezpieczeństwa publicznego albo ochronę przed zagrożeniem życia lub zdrowia ludzi, a także zapobieganie szerzeniu się epidemii chorób zwierząt.

4. *Minister Spraw Wewnętrznych*¹⁾ ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przejścia graniczne, rodzaj ruchu dozwolonego przez te przejścia oraz czas ich otwarcia.

Art. 17.¹⁴⁾

- 1.¹⁵⁾ Organami obowiązującymi do stałego utrzymywania przejść granicznych w stanie umożliwiającym przeprowadzanie skutecznej kontroli granicznej, celnej, sanitarnej, weterynaryjnej, fitosanitarnej, chemicznej, radiometrycznej oraz jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych są:
- 1) minister właściwy do spraw gospodarki morskiej i minister właściwy do spraw transportu – w odniesieniu do przejść granicznych kolejowych, lotniczych i morskich;
 - 2) minister właściwy do spraw środowiska – w odniesieniu do rzecznych przejść granicznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych;
 - 3) właściwy wojewoda – w odniesieniu do drogowych przejść granicznych, przejść granicznych przeznaczonych wyłącznie dla małego ruchu granicznego, punktów uproszczonych przekraczania granicy państwowej, przejść turystycznych, przejść granicznych na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową oraz miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych.
2. Rada Ministrów określa, w drodze rozporządzenia, zakres obowiązków organów obowiązujących do utrzymywania przejść granicznych i źródła finansowania tych przedsięwzięć oraz organy zobowiązane do osadzania i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych.

Art. 17.¹⁶⁾

1. **Wojewoda jest zobowiązany do stałego utrzymywania drogowych, kolejowych, lotniczych, morskich i rzecznych przejść granicznych, przejść granicznych przeznaczonych wyłącznie dla małego ruchu granicznego, przejść turystycznych, przejść granicznych na szlakach turystycznych przecinających granicę państwową, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych oraz punktów nocnego postoju na rzekach granicznych znajdujących się na obszarze województwa w stanie umożliwiającym przeprowadzenie sprawnej i skutecznej kontroli bezpieczeństwa, granicznej, celnej, sanitarnej, weterynaryjnej, fitosanitarnej, chemicznej i radiometrycznej oraz jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych.**
2. **W przypadku przejść granicznych znajdujących się poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w których kontrolę wykonują funkcjonariusze właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej, obowiązki, o których mowa w ust. 1, wykonuje wojewoda, którego właściwość miejscowa obejmuje województwo najbliższe przejścia granicznego.**
3. **Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres obowiązków wojewody w sprawach finansowania i utrzymywania w należytym stanie przejść granicznych, o**

¹⁴⁾ W tym brzmieniu obowiązuje do dnia wejścia w życie zmiany, o której mowa w odnośniku 16.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 ustawy z dnia 18 grudnia 2003 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych oraz o zmianie innych ustaw (Dz.U. Nr 223, poz. 2220), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2004 r.

¹⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 2 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2006 r., zgodnie z art. 26 pkt 2 tej ustawy.

których mowa w ust. 1 i 2, przejść turystycznych, miejsc przekraczania granicy na szlakach turystycznych i punktów nocnego postoju na rzekach granicznych oraz wyposażenia w sprzęt, w szczególności stosowany w kontroli granicznej, a także organy właściwe do osadzania i utrzymywania znaków granicznych na morskich wodach wewnętrznych.

4. Rozporządzenie powinno określić w szczególności zakres świadczeń i obowiązków rzeczowych w celu utrzymania obiektów i wyposażenia technicznego znajdujących się w przejściu granicznym, nieodpłatnego udostępniania pomieszczeń w tych obiektach oraz urządzeń niezbędnych do przeprowadzania kontroli, a także możliwość finansowania przedsięwzięć związanych z usprawnianiem ruchu granicznego ze środków pochodzących z pomocy finansowej jednostki samorządu terytorialnego w zakresie określonym przez organ stanowiący tej jednostki lub z pomocy zagranicznej, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawnej kontroli granicznej.

Art. 17a.¹⁷⁾

1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych, w drodze rozporządzenia, znosi i przywraca na czas określony kontrolę graniczną osób przekraczających granicę państwową stanowiącą granicę wewnętrzną w rozumieniu przepisów Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r., uwzględniając warunki przywracania kontroli granicznej osób określone w tych przepisach.
2. Przy dokonywaniu kontroli granicznej osób, o której mowa w ust. 1, funkcjonariuszom Straży Granicznej przysługują odpowiednio uprawnienia określone w ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1399, z późn. zm.¹⁸⁾).

Art. 17b.¹⁷⁾

Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje obiektów i wyposażenie, których utrzymanie jest niezbędne do sprawnego przywrócenia kontroli granicznej osób, o której mowa w art. 17a ust. 1, oraz organy zobowiązane do ich utrzymania, uwzględniając wykorzystanie obiektów i wyposażenia przejść granicznych zniesionych w związku ze związaniem Rzeczypospolitej Polskiej Układem, o którym mowa w art. 17a ust. 1.

Art. 18.¹⁹⁾

Warunki przekraczania granicy państwowej oraz wykonywania lotów w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez własne i obce cywilne statki powietrzne określają

¹⁷⁾ Dodany przez art. 2 pkt 7 ustawy, o której mowa w odnośniku 3; wejdzie w życie z dniem określonym w decyzji Rady o stosowaniu przez Rzeczpospolitą Polską art. 2 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, podpisanej w Schengen dnia 19 czerwca 1990 r., zgodnie z art. 26 pkt 3 tej ustawy.

¹⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 90, poz. 844, Nr 113, poz. 1070, Nr 128, poz. 1175, Nr 137, poz. 1302, Nr 166, poz. 1609 i Nr 210, poz. 2036, z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 171, poz. 1800, Nr 172, poz. 1805, Nr 210, poz. 2135 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 90, poz. 757.

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

przepisy ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz.U. Nr 130, poz. 1112, z późn. zm.²⁰⁾) oraz umowy międzynarodowe, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana.

Art. 18a.²¹⁾

1. Przekroczenie granicy państwowej i lot obcego wojskowego statku powietrznego w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej może nastąpić na podstawie zezwolenia wydanego przez Dowódcę Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, udzielonego na wniosek zainteresowanego podmiotu.
2. Zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, nie wymaga przekroczenie granicy państwowej i lot w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej obcych wojskowych statków powietrznych wykonujących zadania wojskowego nadzoru przestrzeni powietrznej w ramach Zintegrowanego Systemu Obrony Powietrznej Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.
3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 1, nie jest wymagane wobec obcego wojskowego statku powietrznego:
 - 1) na którego pokładzie znajduje się przedstawiciel obcego państwa, składający oficjalną wizytę w Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) stanowiącego honorową eskortę statku powietrznego, o którym mowa w pkt 1;
 - 3) wykonującego lot w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej:
 - a) związany z prowadzeniem akcji poszukiwawczo-ratowniczej w celu udzielenia pomocy ludziom albo statkowi powietrznemu lub statkowi morskemu znajdującemu się w niebezpieczeństwie,
 - b) związany z niesieniem pomocy medycznej lub technicznej albo pomocy w razie klęski żywiołowej lub zagrożenia środowiska,
 - c) związany z wykonywaniem zadań wynikających z umów międzynarodowych, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, jeżeli obowiązek udostępnienia przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej wynika z tych umów,
 - d) w przypadku gdy ten statek znajduje się w niebezpieczeństwie lub gdy wykonuje ten lot dla uniknięcia niebezpieczeństwa.
4. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw transportu, określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania z wnioskiem o zezwolenie na przekroczenie granicy państwowej i lot obcego wojskowego statku powietrznego w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej oraz wzór wniosku w tej sprawie, a także warunki wykonywania lotów przez taki statek w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej, mając na względzie zapewnienie sprawności postępowania w sprawach udzielania zezwoleń na wykonanie lotów w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej przez obce wojskowe statki powietrzne oraz bezpieczeństwo ruchu lotniczego w tej przestrzeni.

Art. 18b.²²⁾

1. Obcy wojskowy statek powietrzny, który przekroczył granicę państwową albo wykonuje lot w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej bez zezwolenia, o którym mowa

²⁰⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2003 r. Nr 210, poz. 2036, z 2004 r. Nr 54, poz. 535, Nr 96, poz. 959, Nr 99, poz. 1002, Nr 172, poz. 1805, Nr 173, poz. 1808 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 90, poz. 757, Nr 163, poz. 1362, Nr 175, poz. 1462 i Nr 180, poz. 1490.

²¹⁾ Dodany przez art. 34 pkt 4 ustawy, o której mowa w odnośniku 12; w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

²²⁾ Dodany przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

w art. 18a ust. 1, lub niezgodnie z warunkami tego zezwolenia, oraz obcy cywilny statek powietrzny, który przekroczył granicę państwową niezgodnie z przepisami ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze lub umowami międzynarodowymi, którymi Rzeczpospolita Polska jest związana, może być wezwany przez państwowy organ zarządzania ruchem lotniczym do:

- 1) opuszczenia przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej;
 - 2) odpowiedniej zmiany kierunku lub wysokości lotu;
 - 3) lądowania na wskazanym przez ten organ lotnisku;
 - 4) wykonania innych poleceń, mających na celu zaprzestanie naruszania przestrzeni powietrznej.
2. W przypadku niezastosowania się do któregośkolwiek z wezwań i poleceń, o których mowa w ust. 1, obcy statek powietrzny może być:
- 1) przechwycony przez wojskowy statek powietrzny, zwany dalej „statkiem przechwytyjącym”. Przechwycenie polega na identyfikacji statku powietrznego, nawiązaniu z nim łączności radiowej i kontaktu wzrokowego oraz naprowadzeniu go na właściwy kierunek lub wysokość lotu albo wymuszeniu lądowania na wskazanym lotnisku;
 - 2) ostrzeżony strzałami ostrzegawczymi przez statek przechwytyjący, a w przypadku dalszego niestosowania się do wezwania – zniszczony;
 - 3) zniszczony bez dokonania czynności, o których mowa w pkt 1 i 2, w sytuacji:
 - a) dokonywania zbrojnej napaści lub agresji przeciwko celom położonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
 - b) gdy nie posiada załogi na pokładzie,
 - c) gdy wymagają tego względy bezpieczeństwa, a organ dowodzenia obroną powietrzną, uwzględniając w szczególności informacje przekazane przez państwowy organ zarządzania ruchem lotniczym, stwierdzi, że obcy statek powietrzny jest użyty do działań sprzecznych z prawem, a w szczególności jako środek ataku terrorystycznego z powietrza.
3. Decyzję o zastosowaniu środków, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2 oraz pkt 3 lit. a i b, podejmuje Dowódca Sił Powietrznych Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, a środka, o którym mowa w ust. 2 pkt 3 lit. c – Minister Obrony Narodowej.
4. Zmuszony do lądowania na lotnisku międzynarodowym obcy statek powietrzny, jego załogę i ładunek oraz pasażerów i ich bagaże, podmiot zarządzający lotniskiem przekazuje Straży Granicznej.
5. Obcy statek powietrzny zmuszony do lądowania na lotnisku innym niż lotnisko międzynarodowe lub na lądowisku, jego załogę i ładunek oraz pasażerów i ich bagaże, podmiot zarządzający lotniskiem lub użytkownik lądowiska przekazuje właściwym organom, powiadamiając o tym zdarzeniu organ Straży Granicznej.
6. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania przy stosowaniu środków, o których mowa w ust. 2, oraz zakres i sposób współdziałania organu dowodzenia obroną powietrzną z państwowym organem zarządzania ruchem lotniczym w tych sprawach, mając na względzie zapewnienie prawidłowego zastosowania środków, o których mowa w ust. 2, tylko w przypadku braku możliwości innego wymuszenia przestrzegania prawa polskiego, a także sprawność i skuteczność współdziałania organów chroniących przestrzeń powietrzną Rzeczypospolitej Polskiej.

Rozdział 4

Przepisy końcowe

Art. 19.

1. Traci moc dekret z dnia 23 marca 1956 r. o ochronie granic państwowych (Dz.U. Nr 9, poz. 51, z 1959 r. Nr 27, poz. 168, z 1969 r. Nr 13, poz. 95, z 1977 r. Nr 37, poz. 162 oraz z 1990 r. Nr 34, poz. 198).
2. (pominięty).²³⁾

Art. 20.

Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.²⁴⁾

²³⁾ Zamieszczony w obwieszczeniu.

²⁴⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 19 listopada 1990 r.